

За результатами моделювання отримані наступні значення транспортного процесу доставки морозива за обраними маршрутами.

1. Коефіцієнт використання пробігу за оптимальним маршрутом, в порівнянні з вихідним, збільшився з 0,79 до 0,89, що становить 12,65 %.

2. Коефіцієнт використання вантажопідйомності не змінився, тому що маса вантажу, що перевозиться і марка автомобіля не змінилися й становить 0,24. Таке низьке значення коефіцієнта можна пояснити низьким значенням щільності вантажу (морозива).

3. Час перебування автомобіля на маршруті зменшився з величини 0,96 години до значення 0,67 години, тобто на 30,2%.

4. Час перебування автомобіля в наряді на протязі доби зменшився з величини 7,76 години до значення 7,47 години, тобто на 3,73 %.

Розраховано експлуатаційні показники використання рухомого складу за оптимальним маршрутом. Обрано автомобіль-рефрижератор з об'ємом морозильної камери 7,8 м³. Автомобіль-рефрижератор забезпечує температуру продукту під час транспортування не вище -18 °С. Витрати палива у міському циклі експлуатації – 15 літрів на 100 км. Порівнюючи отримані значення транспортної роботи за рік за оптимальним маршрутом, та значення транспортної роботи за рік за вихідним маршрутом, зроблено висновок про зниження транспортної роботи на 16,53 %.

Виконано розрахунок собівартості перевезень морозива за оптимальним та вихідним маршрутами. Результати розрахунків дозволяють зробити висновки, що собівартість перевезення 1 т вантажу за оптимальним маршрутом на 24,38 % менше, ніж за вихідним маршрутом.

Список посилань

1. Skorobogatova N. Macroeconomic instability: its causes and consequences for the economy of Ukraine // EASTERN JOURNAL OF EUROPEAN STUDIES. — Volume 7, Issue 1, June 2016. - P. 63-80. [Електронне джерело]. - Режим доступу: http://ejes.uaic.ro/articles/EJES2016_0701_SKO.pdf

2. Конкурентоспроможність продукції на ринку морозива України [Електронний ресурс] І С. П. Усик, А. А. Кравченко // Ефективна економіка № 4. - 2014. - Режим доступу до ресурсу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2970>.

3. Українське морозиво чекають у понад 50 країнах світу [Електронний ресурс] 11Щ УАК. - 2018. - Режим доступу до ресурсу: <http://agroconf.org/content/ukrayinske-morozivo-che kayut-u-ponad-50-krayinah-svitu>

4. [Електрон. Ресурс]; Автоперевозки [статья] / <http://www.all-trans.com.ua>

5. [Електрон. Ресурс]: Рефрижераторные контейнеры [статья] / <http://www.intermost.ru/contents/104/>

6. [Електрон. Ресурс]: Автофургон [статья] / <http://www.avtofurgon.ru>

УДК 338.31:656

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ ТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Городецька Т.Е., к.е.н., доцент

*Харківський національний технічний університет сільського господарства
імені Петра Василенка*

EVALUATION OF WORK EFFICIENCY OF THE TRANSPORT ENTERPRISE

Gorodetska T.E.

Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture

В умовах ринкової економіки підприємство є самостійно діючим суб'єктом підприємницької діяльності, який здійснює виробничу діяльність із метою задоволення суспільних потреб й одержання прибутку від виробництва продукції та надання послуг. Підприємство, як юридична особа, самостійно визначає напрямки своєї діяльності, види

продукції (послуг), знаходить форми й методи підвищення ефективності виробництва з урахуванням вимог ринку.

Економіка транспортних підприємств має свої особливості в порівнянні з економікою підприємств інших галузей народного господарства тому, що вони виробляють специфічний вид продукції, який не має матеріальної форми, – транспортні послуги. Це обумовлює свою специфіку в області організації виробничого процесу, виробленої продукції, визначенні потреби у виробничих ресурсах, ціноутворенні на транспортних підприємствах.

Будь-яке транспортне підприємство здійснює виробничо-господарську діяльність. У сферу виробничо-господарської діяльності підприємства включаються процеси виробництва, відтворення і обігу. Процеси виробництва забезпечують реалізацію завдань підготовки і освоєння процесу реалізації інших послуг, технічне обслуговування процесу виробництва. Роботи по оновленню основних виробничих фондів, розширення і технічного переозброєння автотранспортних підприємств, підготовки та перепідготовки кадрів відносяться до процесів відтворення. Процеси обігу включають матеріально-технічне обслуговування та реалізацію послуг.

Вирішення задачі підвищення ефективності використання потенціалу транспортних підприємств є актуальним і важливим, оскільки сприяє зниженню величини загальних витрат транспортних підприємств, зростанню їхньої прибутковості, забезпечує стабільний та збалансований розвиток. Тому дослідження проблемних питань щодо оцінки ефективності функціонування та реалізації потенціалу транспортних підприємств є актуальним.

В науковому середовищі існують різні підходи до усвідомлення сутності поняття ефективність. Науковці визначають ефективність як результат діяльності, рівень ефективності може змінюватися залежно від цілей оцінки, тому ефективність є до певної міри суб'єктивним показником. Існує підхід до визначення ефективності через рівень використання потенціалу, за якого під ефективністю розуміють ступінь відповідності фактичного результату тому, якого можна було б досягти за умови максимальної реалізації функцій системи. Забезпечення ефективності також пов'язують з цільовими установками підприємства [1].

Одним з ключових завдань функціонування підприємства є забезпечення ефективності його діяльності. В найбільш загальному визначенні, ефективний – це такий, «який приводить до потрібних результатів, наслідків, дає найбільший ефект» [2], а ефективність – це «відносний ефект, результативність процесу, операції, проекту, що визначається як відношення результату до затрат, які зумовили його одержання» [2]. Тобто, економічна ефективність є комплексним показником, що відображає результати «складного процесу взаємодії факторів, що впливають на розвиток виробництва» [3].

Ефективність роботи підприємства - комплексне багатостороннє поняття. У ринковій економіці необхідною умовою ефективного функціонування є баланс інтересів всіх учасників бізнесу: власників, менеджерів і виробничих працівників. Всі вони зацікавлені в успішній роботі підприємства. Таким чином, багатосторонній контроль над ефективністю діяльності підприємства, який здійснюють учасники бізнесу і зовнішні організації, створює для транспортного підприємства економічне середовище, де ефективна діяльність - необхідна умова його існування і функціонування.

Кожне підприємство виходячи з цілей діяльності та інтересів формує систему показників для оцінки рівня ефективності. Але на сьогодні не існує єдиного підходу до оцінки ефективності діяльності підприємств, що пов'язано з необхідністю забезпечення відповідності критеріїв ефективності та системи показників відповідно до форм власності, сфери діяльності, розміру та цілей підприємств, для яких проводиться оцінка ефективності.

Оцінка ефективності представляє метод визначення результативності господарської діяльності підприємства та його підрозділів на основі системи показників для розрахунку ступеню виконання поставлених завдань. Оцінка ефективності представляє собою ефективний інструмент інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності підприємства і може бути використана як для стратегічних, так і для тактичних цілей. [4, с. 454].

Ключовим завданням підприємств транспорту є якісне та повноправне задоволення

потреб споживачів у вантажних і пасажирських перевезеннях внаслідок постійного зростання економічної ефективності діяльності підприємства. До послуг підприємств автомобільного транспорту ставляться: перевізні послуги, технологічні послуги, інформаційні послуги, транспортно-експедиційні роботи, комерційні послуги.

Процес вимірювання очікуваного чи досягнутого рівня ефективності діяльності будь-якого підприємства (організації) методологічно пов'язаний передовсім із визначенням належного критерію і формуванням відповідної системи показників. Традиційний підхід передбачає оцінку ефективності з використанням двох груп показників: узагальнюючих – показників першого рівня, які характеризують ефективність діяльності підприємства в цілому на основі порівняння результатів діяльності з витратами ресурсів, та показників другого рівня, які оцінюють ефективність використання окремих видів ресурсів підприємства. Кожна з цих груп включає певну кількість конкретних абсолютних чи відносних показників, що характеризують загальну ефективність господарювання або ефективність використання окремих видів ресурсів.

Узагальнюючим показником ефективності діяльності підприємства визнається рентабельність. Аналіз рентабельності підприємства проводиться за допомогою:

- показників рентабельності, з використанням витратного підходу (рентабельність продукції, рентабельність операційної діяльності та ін.);
- показників, що характеризують прибутковість продажу (чиста рентабельність продажу та ін.);
- показників ефективності використання ресурсів, або ресурсний підхід (рентабельність власного капіталу, рентабельність активів).

Для оцінки ефективності діяльності підприємства використовуються показники: рентабельність активів, рентабельність капіталу, рентабельність власного капіталу, рентабельність продажу, рентабельність стратегічних інвестицій, рентабельність акцій. Однак ці показники характеризують поточний стан підприємства.

Підвищення ефективності використання виробничих фондів транспортного підприємства проявляється в зростанні показників фондівіддачі (знімання доходів з гривні середньорічної вартості основних виробничих фондів або оборотних коштів) і в зниженні витрат на одиницю перевезень або гривню доходів, амортизаційних відрахувань, матеріалів, палива, запасних частин, автомобільних шин і ін. В виробничих фондах автомобільного транспорту приблизно 90 - 95% займають основні виробничі фонди. Характеристика ефективності використання цих фондів здійснюється за результатами аналізу вартісного показника фондівіддачі. Величина цього показника залежить від обсягу і структури перевезень вантажів і пасажирів; якості використання рухомого складу, його забезпеченості базою для зберігання, ремонту і обслуговування; рівня середніх доходних ставок; обсягу робіт інших видів діяльності, цін на ці роботи і послуги, їх фондомісткості.

Істотне значення в процесі оцінки роботи організації відводиться діагностиці ефективності його діяльності, яка зумовлює перспективи розвитку організації і зміцнення його конкурентних позицій на ринку. Оцінка ефективності відіграє важливу роль не тільки в процесі поточного контролю за діяльністю, а й дає можливість оперувати необхідною інформацією для залучення власних і позикових коштів, а також формувати загальну базу економічної інформації про об'єкт дослідження.

Оцінка ефективності діяльності підприємства повинна здійснюватися за фінансовими і нефінансовими показниками, враховувати всі аспекти діяльності підприємства.

Для ефективного управління підприємством впроваджується оцінка його вартості, як та що може бути гнучкою до змін та відбивати зміни у вартості підприємства. Основним критерієм ефективного управління підприємством визначається його ринкова вартість. Вартісний підхід розглядається як альтернативний управлінню підприємством на основі абсолютних (прибуток) і відносних (рентабельність) показників. Показник ринкової вартості підприємства є комплексною оцінкою ефективності його діяльності. Традиційні показники ефективності роботи підприємства, як обсяг продажу, прибуток, собівартість, ліквідність, фінансова стійкість оборотність активів є характеристиками окремих економічних аспектів діяльності підприємства, вартість є узагальнюючим показником [5, с. 246].

Отже, ринкові умови потребують постійного пошуку сучасних оперативних методів управління та оцінки ефективності діяльності підприємств транспорту. Це необхідно для збереження сталого положення й функціонування транспортних підприємств на ринку перевезень, зниження експлуатаційних витрат і збільшення прибутків.

Список посилань

1. Побережна Н. М. Ефективність використання виробничого потенціалу: теоретичний та практичний аспекти / Н. М. Побережна // [Маркетинг і менеджмент інновацій](#). – 2012. – №3. – С. 212-220.
2. Тлумачний словник економіста [Електронний ресурс]. – Режим доступу : sum.in.ua/s/zbalansovanistj
3. Дунда С. П. Підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу як напрям розвитку підприємства / С. П. Дунда // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / За ред. М. Ф. Кропивка. – Мелітополь: Люкс, 2013. – № 2 (22), Т. 2. – С. 83-89.
4. Пилипенко С. М. Теоретичні засади оцінки ефективності діяльності підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://global-national.in.ua/archive/10-2016/94.pdf>
5. Перчук О.В. Сучасні підходи щодо оцінки результативності діяльності підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkpnuen_2013_8_69

УДК 339.543

ПОБУДОВА СИСТЕМИ МИТНИХ ОРГАНІВ: УКРАЇНСЬКИЙ ТА ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД

*Городецька Т.Е., к.е.н., доцент, Аносова А.Е., студентка
Харківський національний технічний університет сільського господарства
імені Петра Василенка*

BUILDING OF THE SYSTEM OF CUSTOMS AUTHORITIES: UKRAINIAN AND FOREIGN EXPERIENCE

*Gorodetska T.E., Anosova A.E., student
Kharkiv Petro Vasilenko National Technical University of Agriculture*

Впровадження нових прогресивних технологій митного адміністрування, оптимізація митних процедур, підвищення рівня їх прозорості, розширення практики інформування та консультування учасників ЗЕД, а також розвиток митної інфраструктури та її технічної оснащеності, збільшення пропускну здатності пунктів пропуску через Державний кордон України сприяють формуванню сприятливих умов зовнішньоекономічної діяльності, підвищенню якості надання митних послуг юридичним та фізичним особам.

Будучи невід'ємною частиною системи державного управління зовнішньоторговельною діяльністю, митна служба бере активну участь в її регулюванні і обслуговуванні, в тому числі шляхом регламентації заявлених відомостей і пропонуваніх документів, створення організаційних умов для здійснення системного контролю зовнішньоторговельних операцій [1].

Митниця - це система органів публічної влади країни, що забезпечує стягнення митних платежів та контроль над перевезенням предметів, у тому числі товарів, тварин та небезпечних предметів, через її кордон.

Основною проблемою сучасної митниці є далеко не один фактор.

Важливим аспектом в роботі митниці лишається недосконале митне законодавство, корупція та хабарництво, а також недостатня прозорість та відкритість. Підприємства зазначили, що отримують на кордоні зауваження до документів та зміни митної вартості товарів, що стає основною причиною затримок вантажу.

Розглянувши зарубіжні організації, можна побачити значні відмінності між ними, а також між власне українською митницею. Важливими складовими публічної політики ЄС – є